

## **Unghingstutbildningsprojektet gällande ardenner, gotlandsruss och nordsvensk brukshäst**

### **Mål och syfte:**

Syftet med projektet är att få fram fler väl hanterade, utbildade och vid avelsvärdering godkända hingstar av ovan nämnda raser vilket gynnar ett långsiktigt bevarande av raserna. Utöver detta är vinsten att de hingstar som inte klarar de rasvisa kraven för avelsgodkännande, har fått en väl genomtänkt utbildning inom brukskörning, och därigenom kan fylla det behov av välutbildade körhästar som marknaden efterfrågar.

### **Berättigade att delta:**

Hingst ska vara införd i grundstambok avdelning I, eller motsvarande, dvs vara av riksstamboksberättigad härstamning för att kunna anslutas till projektet, samt vara svenskägd.

### **Anslutning till projektet:**

Hingstutbildaren ansöker om att ansluta hingsten till projektet, innan utbildningen påbörjats. Avtal tecknas mellan utbildare och projektet. Nytt avtal ska tecknas inför anslutning till nästa steg i utbildningen.

Anslutning kan ske fram till dess att hingsten är 4 år och ska genomföra bruksprov.

Anslutning är kostnadsfri.

### **Krav under utbildningstiden:**

Hingstutbildaren ska under tiden utbilda hingsten enligt fastställd utbildningsplan för hingstens ålder. Under utbildningen ska hingstutbildaren stämna av utbildningsnivån med den checklista som är fastställd, och redovisa den till administratör i samband med anmälan till slutprov inom varje steg.

### **Provtillfällen:**

Till varje utbildningssteg hör ett slutprov som hingsten ska anmälas till och delta vid för att stöd ska kunna utbetalas.

För 1- och 2-åringar sker provet vid unghingstrådgivning arrangerad av SvRAF, AfSA och FNH.

Slutprov för 3- och 4-åringar sker vid central avelsvärdering.

Hingsten ska anmälas till rådgivande bedömning alternativt avelsvärdering för hingstar och där genomgå exteriör bedömning, samt för 3-och 4-åringar, veterinär besiktning, för att vara berättigad till att genomgå prov inom projektet.

Vid prov för 1- 2- och 3-åringar används protokoll framtaget för ändamålet.

Vid prov för 4-åringar används protokoll gällande Körbarhetsintyg.

Proven döms av auktoriserad KBI-domare.

### **Utrustning vid provtillfället:**

Hästen ska vara selad med väl tillpassad loksele och betslad med tränsbett av vedertagen typ. Gotlandsruss får även köras med bröstsele. Hjälpdyglar eller dylikt är ej tillåtet.

### **Beslut:**

Avelsföreningarna för berörda raser tillsätter en beslutsgrupp som i samråd med de vid proven anlitade KBI-domarna beslutar om hingstutbildaren har uppfyllt kraven för utbildning och prov.

### **Ersättning:**

Stöd ges för dem som anmält sig till projektet, och följt den utbildningsplan som är framtagen för ändamålet och klarat fastställt prov. Utbetalning sker efter erläggande av godkänt prov enligt fastställt regelverk.

För 3- och 4-åringar beviljas stöd oavsett de blir godkända för avel enligt rasvisa krav eller ej.

### **Utbildningsplan för brukshäst.**

#### **Godkänd utbildningsnivå fram till 1,5 års ålder:**

Hingsten ska tömköras och kunna göra lugna igångsättningar och halter på anvisad plats. Hingsten ska stå still i halten och kunna köras i höger och vänster varv med viss framåtbjudning och lösgjordhet.

#### **Krav för godkänt delprov:**

Hingsten ska visa prov på utbildning enligt ovanstående utbildningsnivå, med hjälp av en enklare bana, där den tömkörs i båda varven och gör halter och igångsättningar efter domarens anvisning.

#### **Godkänd utbildningsnivå fram till 2,5 års ålder:**

Hingsten ska kunna köras med släpa med lättare last som ger visst dragmotstånd. Utbildningen fortgår med upprepning av arbete framför släpa med variation av lass, tyngd och terräng, så att omväxling sker.

Under utbildningstiden ska också påbörjas anspänning av hjulfordon.

#### **Krav för godkänt delprov:**

Hingsten ska anspännas släpa med lättare last som ger visst dragmotstånd. Medhjälpare ska användas. Hingsten ska vara trygg vid anspänning och frånsänning, och göra en lugn igångsättning och visa prov på lugna halter. Hingsten ska köras i båda varv enligt domares anvisning.

#### **Godkänd utbildningsnivå fram till 3 års ålder:**

Under denna del av utbildningsplanen ska hingsten köras omväxlande med släpa och hjulfordon, men successivt efter utbildningsnivå, övergå till ökad användning av hjulfordon.

Hingsten ska ges utbildningstillfällen i omväxlande terräng, och kunna köras både på väg och i mer ojämn terräng.

### **Krav för godkänt delprov:**

Hingsten ska utföra körprov på avelsvärdering, motsvarande Föreningen Nordsvenska Hästens "Frivilligt körprov för 3-årig nordsvensk. För godkänt prov krävs minst 15 poäng, varav ingen delpoäng får underskrida 3 p.

3-åringar kan även göra sedvanligt bruksprov, där godkänt bruksprov är att räkna som godkänt delprov i projektet. För gotlandsruss gäller ej ridprov som delprov inom projektet.

Lunningsbåge eller släpa med lättare lass, kärra eller vagn får användas. För gotlandsruss ska egen vagn medföras till provet, om inte annat är överenskommet med arrangören.

Skakel skall användas, enbart linor är ej tillåtet.

Körprovet skall visa att hästen accepterar skakeltryck samt ett lättare dragmotstånd.

Banan skall läggas så att hästen körs i skritt i både höger och vänster varv samt göra halt efter domarens anvisningar.

Körsträckan skall vara minst 300 meter.

### **Godkänd utbildningsnivå vid 4 års ålder:**

Hingsten ska fortsätta sin utbildning enligt samma princip som vid 3 års ålder, med mål att befästa köregenskaperna och göra den mer säker att köra framför både släplass och hjulfordon. Större krav kan ställas på dragvilja och att den arbetar på ett avspänt och disciplinerat vis, även om den utsätts för mer yttre störning och andra miljöer än de invanda.

### **Krav för godkänt slutprov:**

Hingst ska genomföra prov enligt föreningarnas regelverk för "Körbarhetsintyg", och provet ska utföras vid avelsvärdering av hingstar.

Banan ska vara 300-400 m lång. En lämplig arbetsvagn ska användas, lastad med ett lass vägande ca 300 kg. För gotlandsruss behöver vagnen inte vara lastad. Dock ska lasset anpassas efter underlag och terräng. . För gotlandsruss ska egen vagn medföras till provet, om inte annat är överenskommet med arrangören.

Följande moment ska bedömas:

1. Anspänning, frånspanning
2. Igångsättning, dragteknik
3. Halter
4. Ryggning (baksele rekommenderas)
5. Temperament, samarbetsvilja och lydnad

Ur säkerhetssynpunkt skall en medhjälpare anlitas vid anspänning och frånspanning.

Försök till anspänning får pågå högst fem minuter. Hästen ska vara selad med väl tillpassad loksele och betslad med trän- eller stångbett av vedertagen typ. Gotlandsruss får även köras med bröstsele. Hjälptryglar eller dylikt är ej tillåtet. Maximalt kan 10 p utdelas på varje

moment, vilket ger en total maxpoäng på 50 p. För godkänt prov krävs lägst 35 p. Delpoäng under 7 godkännes endast för ryggningsmomentet, där lägst 5 p är godkänt.

**Avelsorganisationerna för ardenner, gotlandsruss och nordsvensk brukshäst förbehåller sig rätten att kunna göra korrigeringar eller tillägg i detta regelverk och i utbildningsplanen om det anses nödvändigt och inte strider mot det som fastställdes när utbildningsplanen först fastställdes.**

Utbildningsnivå fram till 1,5 års ålder gällande hästen: \_\_\_\_\_

Namn och registreringsnummer

- Hästen är van vid och accepterar beröring över hela kroppen, gärna även av utomstående kunnig person (inför bl.a. veterinärbesiktning)
- Hästen är van vid och accepterar att hovarna lyfts, gärna även av utomstående kunnig person. (se ovan)
- Tränsträning, hästen är van att bli ledd i tråns, hästen förstår och accepterar inverkan av bettet. Följer ledaren framåt - bakåt och i sidoflyttningar åt båda håll
- Selträning, hästen accepterar selen och är trygg vid utselning, använd gärna baksele redan från början.
- Hästen har tränats med vedertagna grundkommandon vid hand, det vill säga att hästen lyssnar på kommandon för halter och igångsättningar.
- Hästen står stilla när tömmen tas ner inför körning eller säkras efteråt.
- Tömkörningsövningar: hästen visar ej rädsla för tömmen och förstår kuskens inverkan i densamma. Inledningsvis gärna med medhjälpare vid sidan för att denne ska kunna förtydliga tömhjälperna, då med hjälp av stöd i grimma och grimskafte.
- Tömkörningsövningar: hästen står lugnt i halter, av varierande längd, och inväntar kuskens nästa kommando
- Tömkörningsövningar: hästen gör lugna igångsättningar, tar mjukt stöd på bettet och bjuder framåt på kuskens kommando
- Tömkörningsövningar: hästen är uppmärksam, följsam och lydig när kusken svänger både till höger och vänster i varierad miljö både i öppen terräng såväl som i skogsmiljö.
  
- Körövning:** Hästen körs en förutbestämd väg med fastställda halter och svängar, att likna med en framtida uppkörning för kördomare. Hästen är nu tillräckligt förberedd och förstår halter och igångsättningar och svänger lugnt och följsamt med åt både höger och vänster och gör halter på anvisad plats.
- Hästen är tränad på flera olika platser och miljöer, både i van/trygg hemmiljö och i intilliggande omgivning.
- Hästen är tränad på annan plats än hemma, gärna i anslutning till större stall/anläggning med möjlighet att visningsträna vid hand i ett ridhus.

Förberedande övningar inför nästa steg i utbildningen, träning med draglinor.

- Beröringsövningar med en "lös draglina", hästen accepterar linan över hela kroppen och på/mellan alla benen.
- Beröringsövningar med draglina fäst i selen under tömkörning, hästen accepterar linan på en sida i taget. Hästen accepterar att linan omväxlande går emot benet, släpas med vid sidan samt belastas i selen.
- Beröringsövningar sker därefter med linor på båda sidor samtidigt fästa i en svängel. Hästen accepterar beröring på båda sidor samtidigt, ljudet från linorna och svängeln släpande samt belastning i båda linorna samtidigt.

Hästen har utbildats och tränats enligt ovanstående checklista, vilket också ska markeras med kryss i respektive ruta.

Datum, namn och underskrift av ansvarig utbildare: \_\_\_\_\_

Utbildningsnivå fram till 2,5 års ålder gällande hästen: \_\_\_\_\_

Namn och registreringsnummer

- Hästen har i inledningskedet grundkunskaper motsvarande en 1,5-åring.
- Hästen är fortsatt tömkörd i olika övningar i varierad miljö och terräng, där hästen visar god lydnad och följsamhet, svarar och är lyhörd för kuskens kommandon och hjälper.
- Hästen accepterar berörings- och belastningsövningar med linor och svängel motsvarande 1,5-åringens förberedande träning.
- Hästen accepterar lättare belastning i linor och svängel med t.ex. ett däck släpande bakom.
- Hästen är regelbundet tränad att lugnt, steg för steg, kliva i och ur ett par liggande skaklar.
- Hästen accepterar ljudet och trycket/belastningen av en enkel skakel, på en sida i taget, utan att visa rädsla.
- Hästen har gått för en enklare skakel/släpa och visar ej rädsla för skakeltryck mot benen eller rädsla för ljudet av skakeln. Använd medhjälpare för säkerhets skull.
- Hästen kliver lugnt i skakeln och står stilla under anspänning och frånsänning.
- Hästen är regelbundet tränad med släpa med lättare lass, t.ex. några massavedbitar, som ger visst dragmotstånd i varierad terräng. Öka vikten något efterhand men var försiktig med att överbelasta.
- Hästen accepterar lättare belastning och "lägger sig i selen", det vill säga bjuder framåt med lagom stöd på bettet och drar i en låg och lång form, på ett avspänt lugnt och harmoniskt sätt.
- Hästen står lugnt stilla i skaklarna under halter och inväntar kuskens kommando.
- Hästen accepterar, utan att visa någon rädsla, att skakeln ibland går emot benen i svängarna i båda varv.
- Hästen har regelbundet arbetats med enklare släpredskap med varierat dragmotstånd.
- Hästen har någon/några gånger körts på annan plats än på hemmaplan i träningssyfte.
- Körövning:** hästen körs, med släpa/lunningsbåge/kälke med lätt lass, en förutbestämd väg med fastställda halter och svängar, att likna med en framtida uppkörning för kördomare.

Hästen är väl förberedd och förstår halter och igångsättningar, svänger lugnt och följsamt med åt både höger och vänster, gör halter på anvisad plats, allt utan att visa någon rädsla för redskapet. Medhjälpare ska användas av säkerhetsskäl.

- Hästen är tränad på flera olika platser och miljöer, både i van/trygg hemmiljö och i intilliggande omgivning.
- Hästen är tränad på annan plats än hemma, gärna i anslutning till större stall/ anläggning med möjlighet att visningsträna vid hand i ett ridhus.

Förberedande övningar inför nästa steg i utbildningen

- Fortsätta köra/träna med släpa/kälke med varierad belastning och i varierad terräng för att befästa redan vunna kunskaper.

Hästen har utbildats och tränats enligt ovanstående checklista, vilket också ska markeras med kryss i respektive ruta.

Datum, namn och underskrift av ansvarig utbildare: \_\_\_\_\_

Utbildningsnivå fram till 3 års ålder gällande hästen: \_\_\_\_\_

Namn och registreringsnummer

- Hästen har i inledningsskedet grundkunskaper motsvarande en 2,5-åring.
- Hästen är fortsatt och regelbundet körd för enkelt redskap, såsom lunningsbåge och kälke, i olika övningar i varierad miljö och terräng, där hästen visar god lydighet och följsamhet, svarar och är lyhörd för kuskens kommandon och hjälper.
- Hästen tränas/utsätts för kroppsberöring och hovlyft av "främmande" personer. Träna gärna även på att mäta mankhöjden.
- Hästen går i varierande typer av arbete och belastning för ökad rutin och trygghet.
- Hästen accepterar halter av varierad längd framför redskap, öka kraven efterhand med längre halter. Efterlikna gärna naturliga situationer som t.ex. lastning/avlastning på kälken.
- Hästen accepterar och arbetar lugnt framför redskap med varierad belastning, öka belastningen efterhand, men var försiktig med att överbelasta
- Hästen är van att arbeta med baksele och visar ingen rädsla för trycket av densamma
- Hästen förbereds i tömkörning för att förstå enklare rygningsövningar.
- Hästen förbereds med hjulfordon, gärna först en enaxlad och så småningom tvåaxlad vagn.
- Hästen kan köras med enklare hjulfordon, såsom rockard eller liknande, utan att visa rädsla för skakel, vagnsskrammel, eller när vagnen skjuter på i nerförsbackar.
- Hästen bromsar tryggt vagnen med baksele i nerförsbackar

- Hästen står tydligt stilla längre stunder i halterna tills kusken ger kommando för ny igångsättning
- Hästen körs regelbundet för släpredskap med visst dragmotstånd för att bygga upp både fysisk och mental styrka.
- Hästen körs regelbundet med vagn med visst dragmotstånd för att bygga trygghet och rutin framför hjulfordon.
- Hästen är tränad på annan plats än hemma, gärna i anslutning till större stall/ anläggning med möjlighet att visningsträna vid hand i ett ridhus.
  
- Körövning:** hästen körs, en sträcka på minst 300 meter, med släpa/lunningsbåge/kälke med lass eller vagn, en förutbestämd väg med fastställda halter och svängar. Detta för att efterlikna en framtida uppkörning för kördomare. Hästen är väl förberedd och förstår halter och igångsättningar, svänger lugnt och följsamt med åt både höger och vänster, gör halter på anvisad plats, allt utan att visa någon rädsla för redskapet. Medhjälpare ska användas av säkerhetsskäl.

Hästen har utbildats och tränats enligt ovanstående checklista, vilket också ska markeras med kryss i respektive ruta.

Datum, namn och underskrift av ansvarig utbildare: \_\_\_\_\_

Utbildningsnivå fram till 4- års ålder gällande hästen: \_\_\_\_\_

Namn och registreringsnummer

- Hästen har i inledningsskedet grundkunskaper motsvarande en 3-åring.
- Hästen är fortsatt regelbundet körd för olika typer av redskap, såsom lunningsbåge och kälke och vagn i olika övningar i varierad miljö och terräng, där hästen visar god lydnad och följsamhet, svarar och är lyhörd för kuskens kommandon och hjälper
- Hästen utsätts för beröring överallt på kroppen, samt hovlyft av "främmande" person, som förberedelse inför veterinärbesiktningen på premieringsplatsen. Träna gärna även på att mäta t.ex. mankhöjden.
- Hästen övas både i töm och framför vagn på att utföra ryggning
- Hästen körs regelbundet i olika typer av arbete, med varierad belastning, framför både släpredskap och hjulfordon i hemmamiljö
- Hästen accepterar längre halter framför redskap, öka kraven efterhand. Efterlikna gärna naturliga situationer som t.ex. lastning/avlastning.
- Hästen tränas regelbundet och belastningen ökas på efterhand hästens styrka ökar
- Hästen körs ibland på annan plats än hemmamiljön, gärna vid annat stall/ hästanläggning, för miljöträning med okända hästar i närheten.

- Hästen är trygg med tryck/rörelse av vagn i uppför- och nerförsbackar
- Hästen är trygg och van vid ljud/vagnsskrammel som uppstår under körning
- Hästen står lugnt och stilla i skaklarna vid anspänning och frånspanning
- Hästen är väl arbetad för fyrhjulig vagn med baksele i varierad terräng
- Hästen är trygg med uppgiften att arbeta med fyrhjulig/åttahjulig vagn i varierad terräng och miljö.
- Hästen drar tryggt, lugnt och metodiskt med successivt ökad belastning
- Hästen utför tryggt och med vilja ryggning framför vagn
- Hästen körs regelbundet, fram till körprovets utförande, framför vagn med lass/belastning

- Jag har förberett mig och hästen så väl som möjligt för att kunna utföra vad som krävs av en fyraårig hingst under ett bruksprov.

- Körövning:** Hästen anspänns en fyrhjulig vagn, uppställd på en annan plats än den vanliga. Hästen körs därefter en förutbestämd väg (en sträcka på minst 300 meter) med minst två fastställda halter, en ryggning, samt naturliga svängar åt båda håll, allt för att efterlikna en framtida uppkörning på ett bruksprov. Hästen är väl förberedd och förstår halter och igångsättningar, svänger lugnt och följsamt med åt både höger och vänster, håller vagnen i nerförslut, gör halter på anvisad plats, ryggar lugnt, allt utan att visa någon rädsla för vagnen. Medhjälpare ska användas av säkerhetsskäl.

Hästen har utbildats och tränats enligt ovanstående checklista, vilket också ska markeras med kryss i respektive ruta.

Datum, namn och underskrift av ansvarig utbildare: \_\_\_\_\_